

CZOP (19) sb m

o jasne.

sg N czop (4). ◇ G czopu (3). ◇ A czop (4). ◇ I czopem (4); -em (2), -(e)m (2). ◇ pl D czopom (4). ◇ A czopy (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Zatyczka stożkowata, przeważnie drewniana do zaamykania małych otworów w beczkach i innych naczyniach, kurek, szpunt, kolek; czasem też otwór z rurką, kran, lejek; także część różnych urządzeń do regulowania dopływu wody w stawach, młynach itp.; epistomium Mącz, Cn; ducillus Mymer¹; clepsydra, docillus, qui obdit foramen dolii BartBydg (14) : Mymer¹ 30v; Clepsydra, docillus, qui obdit foramen dolii, czop, lyy BartBydg 28b; Epistomium, Kurek albo czop/ yáki bywa v fas winnych dla toczenia picia. Mącz 107a; Offertio, Zátykam Vtykam áby nie przeciekáło. Czopem zábiyam/ Záfzpuntuyę. Mącz 118b, 193c, [194]d [2 r.]; Ten słup ma być óciofan na Cztérzy gráni/ y vrobić go iáko koryto/ y wpuścić go iednym końcem w słup/ czopem dobrze mocno wbić ná Mech. Strum G4; wybiy według Cérklá džiurę/ vczyńże Czop z drzewá miáfzłzého/ ktory będziefz wpuřczał w ónę džiurę/ y wymował go kiedy będzie potrzebá Strum G4v, [H]; ktoréy [wody] przyléwáiąc óziębléy vpuřzczać czopem we dno wpráwionym: á to dno nád korytem/ álbo nád rynną/ ma stać. Oczko 27; Gdy beczki piwá doydę/ wnetki iá wydoię. A nie mam ia nic miłszego/ iák v czopu leżeć Bo tám chłodno piweczko/ zda fie w káldon bieżeć. PaxLiz C4v.*

W przen (2) : RejZwierz 137v; Połłowie ziąchawłzy fie/ czynią z Księżą łpory/ Náoftátek Syem zátkną czopem y pobory. BielRozm 6.

2. *lek. Czopek, mały waleczek lub stożek, zrobiony z bawełny, słoniny, soli, stwardniałego miodu, korzenia roślinnego itp., nasycony lub posmarowany lekiem, wkładany w odbyt lub pochwę (3) : czop zrzodkwie vřtruży Miodem go zwierzchu pomáży/ Wetkniř go w zad co nadáley SienLek 99v; vczyniwłzy czop z bawełny/ zmaczay go w oleiu ceglányym á wetkni go łobie w zádek co nagłębiefz SienLek 103v, 172v.*

3. *Przedmiot o kształcie stożkowatym, tu: sopel lodowy; stiria BartBydg (1) : stiria, lyodovy czop, gutta fluens et cadens et congelata, lodowy sopel. BartBydg 150b.*

4. *Prawdopodobnie zamknięcie upustu w stawie albo może urządzenie w młynie (1) : Vrzędnik rządny/ Stáwy/ Táráły/ Młyny/ Czopy/ Vpuřty/ Pogrodki/ to ma mieć ná pieczy/ á czáfu łwego pilnowáć/ popráwiáć w pogody. GostGosp 68.*

Synonimy: 1. kurek, lej, szpunt.